

Stockholm 2015-06-29

Länsstyrelserna

Angående Landsbygdsprogrammets stöd till hembygdsgårdar

Sammanfattning

Sveriges Hembygdsförbund (SHF) anser det angeläget att hembygdsrörelsen kan använda stödet i utvecklingen av hembygdsgårdarna och att alla avsatta medel kommer till användning inom tidsramen – där de ger bäst effekt i enlighet med *både* Landsbygdsprogrammets syften *och* med rörelsens inriktning i varje län.

Det är centralt att hanteringen och tillämpningen av stödet är enkel, tydlig och genomsläpplig. Samhällsnyttan med stödet kan öka genom att

- det inte ställs krav på hembygdsföreningarna att ordna s.k. övrig offentlig medfinansiering till sina projekt och
- länsstyrelserna och länsförbunden har löpande kontakt med varandra under programperioden, i form av samrådsförfarande, likt den samrådsmodell som användes under programmet *Hus med historia*.

SHF vill med denna skrivelse öppna för dialog mellan hembygdsrörelsens länsförbund och länsstyrelserna – som en plattform för samråd i samband med att stödet öppnas och vidare i programarbetet. SHF kan under programmets genomförande stötta och bidra i länen – utifrån de behov som finns, vår överblick och samverkan på det nationella planet.

Bakgrund

Landsbygdsprogrammets stöd till hembygdsgårdar (delåtgärd 7:6 – Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö: utveckling av kulturhistoriska byggnader) blir enligt Jordbruksverket möjligt att söka för bl.a. hembygdsföreningar och kommuner i september. 80 miljoner kronor är öronmärkta för stödet. Syftet med stödet till hembygdsgårdarna är att utveckla dem som mötesplatser, turistmål och för andra verksamheter och därmed bidra till social sammanhållning, företagande och en levande landsbygd.

Stöd kan ges till investeringar för att ta tillvara och vårda kulturhistoriskt värdefulla byggnader och till dem kopplade trädgårds- och gårdsmiljöer, investeringar som förbättrar tillgängligheten för olika människor och faciliteter för information till allmänhet och besökare. Kulturhistoriskt värdefulla byggnader som är lokaliserade till en annan plats än själva hembygdsgården, men som ingår i hembygdsgårdens verksamhet innefattas av också stödet. En hembygdsförening kan få stöd till 90 procent av kostnaderna för projektet.

Av regeringens beslut den 28 augusti 2014, (dnr L2014/2184/ELT) om uppdrag till Jordbruksverket angående riktade insatser inom Landsbygdsprogrammet, framgår att erfarenheter från projektet Hus med historia ska utgöra grund för uppdraget och att samverkan med berörda parter är en viktig del. I beslutet framhålls vidare att befintliga samarbetsstrukturer bör användas som utgångspunkt för ett kostnadseffektivt genomförande av åtgärderna.

Övrig offentlig finansiering av projekt

Frågan om krav på offentlig medfinansiering inom stödet har varit aktuell sedan en tid tillbaka. Det står nu klart att delåtgärden ska ha en s.k. övrig offentlig finansiering på upp till 24,1 procent. Det är för den skull inte nödvändigt att varje hembygdsgårdsprojekt som söker stöd behöver ordna övrig offentlig finansiering. Länsstyrelsen bestämmer behovet av övrig offentlig finansiering från projekt till projekt, också beroende på hur myndigheten har ordnat med den övriga offentliga finansieringen till den aktuella delåtgärden.

SHF:s hållning i finansieringsfrågan är att om en hembygd förenings söker projektmedel ur landsbygdsprogrammet, ska föreningen inte behöva ordna också övrig offentlig finansiering för det projektet. Detta är i linje med logiken för det tidigare och motsvarande programmet *Hus med historia*, där föreningarna kunde söka full kostnadstäckning för projekt ur kulturmiljövårdsanslaget, utan krav på annan offentlig finansiering.

SHF anser att kravet på övrig offentlig finansiering kan göra att tröskeln blir för hög för att ideella föreningar som ser utvecklingspotential enligt programmet ska söka stöd. Blir kraven för höga och ansökningsförfarandet för krångligt kan samhället helt enkelt gå miste om de projekt och den utveckling som var syftet med stödet.

SHF framhåller vikten av att ansökan om stöd och genomförande av projekt omfattas av så enkel myndighetshantering som möjligt. När det gäller finansiering är det önskvärt att

länsstyrelsen ordnar övrig offentlig finansiering för stödet till kulturhistoriska byggnader. De hembygdsföreningar som söker stöd kan då fokusera på samhällsnyttan i projekten. Det är önskvärt att alla länsstyrelser har en sådan tillämpning av stödet och att det därmed skapas en hantering som gäller hela landet för landsbygdsprogrammets stöd till kulturhistoriska byggnader. Det ökar också möjligheterna för SHF att stödja hembygdsföreningarna med information och vägledning om hanteringen är enhetlig över landet.

Länsstyrelsens prioriteringar av ansökan

En annan fråga är den om att länsstyrelsen kommer att bedöma varje ansökan efter vad myndigheten i respektive län prioriterar för att nå målen med landsbygdsprogrammet. Det är enligt landsbygdsprogrammet endast de högst prioriterade ansökningarna som får stöd.

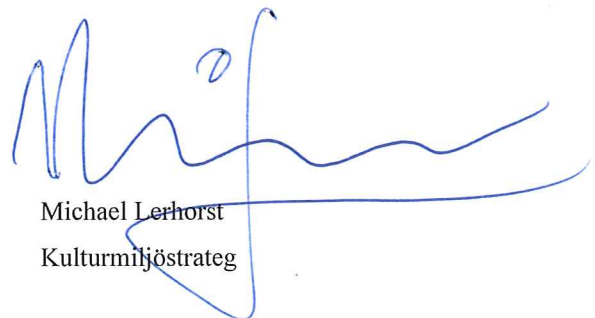
Vad länsstyrelserna prioriterar högt är centralt för att komma ifråga för stöd. SHF framhåller vikten av att myndighetshanteringen av stödet är genomskedd och öppen. SHF anser att samhällsnyttan med stödet ökar då länsstyrelsens prioriteringar om stöd baseras också på hembygdsrörelsens behov och inriktning, men också på länsförbundens kunskaper om rörelsen – i varje län. Länsförbunden kan då fungera som ett stöd för länsstyrelsen i deras prioriteringar. SHF föreslår därför att länsstyrelserna och länsförbunden har löpande kontakt med varandra under programperioden, i form av samrådsförfarande, likt den samrådsmodell som användes under programmet *Hus med historia*. I några län har denna dialog redan börjat.

SHF öppnar härmed för dialog mellan länsförbunden och länsstyrelserna – inför det att stödet öppnas i september, i syfte att skapa en plattform för samråd enligt ambitionerna ovan. Vi kommer därför att ta kontakt med varje länsförbund och länsstyrelse. SHF kan under programmets genomförande stötta och bidra i länen – utifrån de behov som finns, vår överblick och samverkan på det nationella planet.

För Sveriges Hembygdsförbund

Jan Nordwall
Generalsekreterare

Michael Lerhorst
Kulturmiljöstrateg

Kopia till:

Regionala hembygdsförbund

Näringsdepartementet

Kulturdepartementet

Jordbruksverket

Riksantikvarieämbetet

Länsstyrelsernas Kulturmiljöforum